

Liever graszaad dan graan

Een klein hoekje tarwe telen ze. Verder is voor de familie Uuldriks graszaad hét rustgewas in het bouwplan. Op hun overgangsgrond rond Siddeburen telen ze jaarlijks ongeveer 25 hectare van het gewas. "De graszaadteelt past ons. Maar je moet er bovenop zitten en de kosten laag houden."

Door de recente buien is het graszaad naast de boerderij van de familie Uuldriks flink gaan hangen. Het gewas oogt grof, zowel de halmen als de plant zelf. Het blijkt te gaan om gekruist raaigras, een hybride van Engels en Italiaans raaigras. Willem Uuldriks teelt het ras Hymer voor Van Dinter Semo. „Gekruist raaigras geeft de veehouder een sterker gewas, maar voor ons heeft dit type een nadeel, want je kan het niet voormaaien.“ Dat doet hij wel met Italiaans raaigras, de tweede grassoort die hij vermeerderd. Hiervan oogst hij in het voorjaar een snede, die hij verkoopt aan een melkveehouder in de buurt. Dat levert wat extra's op en heeft bovendien als voordeel dat het onkruid een klap krijgt. „Als je een beetje geluk hebt, hoef je in Italiaans

raaigras helemaal niet te spuiten. Het is een sterke grassoort. Halmverkorters zijn niet nodig en tegen ziekten en onkruid spuit ik ook niet. Als je er naar zoekt, zul je vast wel wat roest onder in het gewas vinden, maar een bespuiting verdient zich in de regel niet terug. Dat geld houd ik liever in de zak.“ Ook aan de bemestingskant probeert hij de kosten laag te houden. Het volledige areaal graszaad krijgt een dierlijke-mestgift, die wordt uitgereden met de sleepslang. Dit jaar ging het om 30 kuub digestaat per hectare. Ondanks de natte winter ging het uitrijden zonder problemen. „We hadden geluk. De eerstejaars percelen stonden op onze hoogste grond. Daar was het half februari droog genoeg om geen sporen te rijden. En

op de tweedejaars percelen geeft de zode voldoende draagkracht. Het gebeurt zelden dat we een perceel moeten overslaan.“

'Marges zijn krap'

Graszaad maakt al sinds de jaren negentig vast onderdeel uit van het bouwplan op het bedrijf van Uuldriks. De belangrijkste reden is dat het gewas gemiddeld genomen meer oplevert dan tarwe. „De teeltkosten van tarwe zijn in de loop der jaren alleen maar hoger geworden, terwijl de opbrengsten nauwelijks zijn gestegen. Ook in graszaad zijn de marges krap, maar de bruto-opbrengst is in de regel hoger dan die van tarwe en de teeltkosten lager.“ Gemiddeld genomen gaat Uuldriks ►

Mark Uuldriks bekijkt een perceel graszaad.

Door de recente buien is het flink gaan hangen

Uuldriks teelt snijmaïs rechtstreeks in graszaadstoppel. Dit voorjaar heeft hij eerst een snede gras geoogst, waarna de zode is doodgespoten.

uit van een opbrengst van 1.600 tot 1.700 kilo geschoond zaad per hectare. „Als je geluk hebt 1.800 kilo. Bij prijzen van 140 euro, die we een paar jaar geleden nog hadden, bleef er een mooi bedrag over. Maar nu de prijzen op een euro, of net daarboven, zitten, is het wel erg krap geworden. Het weerspiegelt in ieder geval niet de risico's die we hebben. Dat de weersrisico's groot zijn, ondervond Uuldriks in 2012, toen bijna de complete oogst verloren ging. „In dat jaar dorsten we slechts 350 kilo per hectare. Toen moest er veel geld achteraan. Maar door de bank genomen presteert het gewas vrij regelmatig. Wel moet je er bovenop zitten. Als het gewas aan maaien toe is, en het weer is goed, dan moet je er ook direct bij zijn.“

Roeren met palletvork

Zwadmaaien doet de familie Uuldriks zelf met een frontschijvenmaaier, die ze hebben overgenomen van een loonwerker. Ze doen er zelf ook weer loonwerk mee. Dat geldt ook voor het combinen. De nog vrij jonge Claas Lexion 660 is ruim bemeten voor zijn taak, maar dorst inclusief loonwerk rond de 100 hectare per jaar. De hoge capaciteit van de machine is een groot voordeel. „We kunnen nu 's morgens als het moet twee percelen losmaaien. Dat is 14 hectare. Die krijgen we in een dagje gemakkelijk door de combine“, zegt zoon Mark Uuldriks, die de vaste maaidorserchauffeur is. De volledige oogst slaan ze thuis tijdelijk op. In een van de bewaarloodsen maken ze een tijdelijke droogvloer van pallets, waarop ze zeefdoek leggen. Door de partij in een U-vorm te storten houden ze in het midden ruimte over voor de mobiele kraan. Daarmee scheppen ze het zaad om. „Vroeger deden we dat met de hand, maar dat is eigenlijk geen doen. Met goed afgerijpt en droog zaad gaat het nog wel, maar met een levend product moet het vaak en kost die klus veel te veel tijd. Doorroeren met de

palletvork werkt ook prima. En de kraan staat er toch.“ Het droge product rijden ze vervolgens met trekker en kipper naar Van Dinter Semo in Scheemda, 15 kilometer verderop. Het graszaadhooi wordt verkocht aan veehouders in de buurt. Persen gebeurt in loonwerk.

Maïs op stroken

Wisselen met soorten en rassen doen ze bij Uuldriks zo weinig mogelijk. Ze telen twee grassoorten, waarmee ze telkens op dezelfde percelen terugkomen. „Dat geeft de minste kans op vermenging en vraagt het minste selecteerwerk. Je moet het simpel houden.“ Bouwplantechnisch komen ze met de teelt altijd uit en er is zelfs wel eens ruimte om een perceel te laten doorgroeien tot een derdejaars graszaad. „De laatste paar keer was de opbrengst prima. En kostentechnisch is dat natuurlijk ideaal.“

Zetmeelaardappelen telen ze in een rotatie van een op drie, dus daar past alleen een tweejarige graszaadteelt tussen. Vooral op de slappe veengrond is het meerjarige gewas een uitkomst. Niet alle gewassen willen daar goed groeien. Ook maïs maakt onderdeel uit van het bouwplan. Dit jaar probeert Uuldriks een nieuwe aanpak uit, waarbij hij snijmaïs rechtstreeks in graszaadstoppel teelt. Dit voorjaar heeft hij eerst een snede gras geoogst, waarna de zode is doodgespoten. Daarna heeft hij er stroken in gefreesd. Met twee kouters is vervolgens de mest in de 30 centimeter brede stroken gebracht. Midden daartussen is de maïs gezaaid. Op die manier zit de mest ver genoeg van de wortels om geen schade te veroorzaken en dichtbij genoeg voor de maïsplanten om over de mineralen te kunnen beschikken. Over het resultaat is Uuldriks tevreden. De maïs staat er prima bij. Bij de oogst geeft de oude graszode de grond wat meer draagkracht, is het idee

achter deze opzet. Bovendien scheelt het brandstof bij de grondbewerking.

Blijven afwegen

Maïs, tarwe of graszaad? Nu de prijs voor graszaad is gezakt richting een euro per kilo, krabt Uuldriks zich regelmatig achter de oren over de keuzes die hij moet maken. „Die prijs weerspiegelt momenteel niet de risico's die je loopt. Dus dan ga je automatisch weer eens aan het rekenen. Maïs is een gemakkelijk gewas, maar voor de bodem niet altijd goed. Jarenlang hebben we de maïs rond 20 september kunnen hakselen en hebben we er zelfs nog gele mosterd achteraan kunnen telen. Als dat lukt, heb je een mooi alternatief. Maar vorig jaar viel de oogst pas in november.“

Een ander pluspunt van graszaad is dat Uuldriks 's winters zijn schapen kan weiden, maar een noodzaak is dat niet. In vergelijking met tarwe steekt het saldo nog steeds positief af. „Graszaad past goed op ons bedrijf, ook qua arbeid. Maar het gewas is door de prijsverlaging wel minder interessant geworden. Zeker zolang het niet meetelt voor de vergroening. Daarom kijken we weer om ons heen.“ ■

Willem Uuldriks: „Ook in graszaad zijn de marges krap, maar de bruto-opbrengst is in de regel hoger dan die van tarwe en de teeltkosten lager.“

Bedrijfsgegevens

Willem Uuldriks (rechts) heeft in Siddeburen (GR) een akkerbouwbedrijf van 80 hectare en huurt daar ongeveer 50 hectare bij. Het bouwplan bestaat uit pootaardappelen, zetmeelaardappelen, consumptieaardappelen, graszaad, wintertarwe en snijmaïs. De pootaardappelen teelt hij voor Agrico en Averis en vormen de hoofdteelt op het bedrijf. De consumptieaardappelen gaan weg via HZPC. De 'overgangsgrond' op het bedrijf is ruwweg onder te verdelen in 30 hectare zand, 20 hectare veen en 20 hectare klei. Zoons Mark (links) en Gerard werken in piekperiodes ook thuis, maar verhuren zichzelf een groot deel van het jaar als zzp'er aan loonwerkers. Voor het sorteerwerk roept Uuldriks de hulp in van oproepkrachten.